

Förslag till svar

dnr 1.3-0210/2010 / Bilaga 2.

Lennart Andersson
Tillsyn och kvalitetsgranskning
Enhet Söder Stockholmsavdelningen
Skolinspektionen
Box 23069
104 35 Stockholm

Svar på Kvalitetsgranskning av svenskundervisning för invandrare (sfi) i Stockholms kommun

Huvudmannen/Staden ser rapporten från Skolinspektionen som ett stöd i sitt arbete med att utveckla utbildningen svenska för invandrare och instämmer i huvudsak med den bedömning Skolinspektionen gjort av verksamheten.

Samtidigt är det viktigt att vara medveten om att inspektionens bedömning bygger på ett begränsat antal intervjuer och att inga besök gjorts i den pågående undervisningen. Det har från anordnarhåll kommit synpunkter på att de intervjuer som gjordes med de studerande var relativt formaliserade och därför inte anpassade till de studerandes förutsättningar. Studerande med kort skolbakgrund kan därför ha haft svårt att förstå de frågor som ställdes.

Stadens arbetet med uppföljning av rapporten

Huvudmannen/Staden gick igenom rapporten så snart den inkom och gjorde en första analys av vad som behövde göras och en planering för arbetet med att följa upp rapporten. Följande agenda beslutades:

- dialog med samtliga anordnare kring inspektionsrapporten
- dialog med de anordnare som inspekterats
- utveckling av det kartläggningsmaterial som skickas över till anordnarna i samband med mottagning av nya studerande
- utveckling av dialogen med anordnarna kring de bedömningar som görs på SFI-centrum
- besök i verksamheterna med fokus på den individuella studieplanen, utvecklingssamtal och dokumentationen av utvecklingssamtal och studieresultat
- koppling till de i rapporten utpekade utvecklingsområdena i kvalitetsredovisningen för 2009/2010 och arbetsplanen/verksamhetsplanen för 2011 så att frågorna också tas upp i den långsiktiga planeringen

SFI Stockholm kallade den 25 maj samtliga utbildningsanordnare till ett möte där inspektionsrapporten och stadens egen Brukarundersökning gick igenom och diskuterades. Vid mötet diskuterades samtliga punkter och anordnarna fick i uppdrag att reflektera kring innehållet och att kommentera detta i sin kvalitetsredovisning för läsåret 2009/2010 samt att komma med förslag på åtgärder dels kortsiktigt, dels i sina arbetsplaner för 2011.

Parallellt med detta fördes en dialog med de anordnare som inspekterats om de punkter där de fått anmärkningar.

En kartläggning genomförs vid anmälan till sfi på SFI-centrum. Anordnaren och den studerande får därefter en så kallad testprofil där man ser individens resultat från intestningen.

Den kompletteras nu sedan augusti 2010 med en individuell rapport kring den studerande som är till hjälp för skolorna vid fördjupad kartläggning och fortsatt planering för den studerande.

Under maj och juni besökte skolledningen vid SFI Stockholm samtliga anordnare för samtal med ansvariga på respektive enhet. Vid dessa besök låg fokus på den individuella studieplanen, utvecklingssamtal och dokumentationen av utvecklingssamtal och studieresultat.

Skolledningen vid SFI Stockholm har under hösten också gjort ett antal besök på enheterna och då deltagit i betygskonferenser och varit med på lektioner. I samband med dessa besök har samtal förts med ansvariga hos anordnarna kring fördjupad kartläggning av SFI-centrums preliminära bedömningar, individanpassning och ett ökat studerandeinflytande vid planering och i verksamheten.

För att stödja anordnarna i arbetet med att följa upp sina kvalitetsredovisningar och arbetsplaner, något som enligt Skolinspektionen brister när det gäller både SFI Söderort och SFI Västerort, har SFI Stockholm i år i samband med inlämnandet av kvalitetsredovisningen lagt upp arbetet på ett mer lärande sätt. Den inlämnade kvalitetsredovisningen ses som ett arbetsmaterial och är utgångspunkt för en dialog kring kvalitetsarbetet. Utifrån denna dialog får sedan anordnaren vid behov omarbete kvalitetsredovisningen och utifrån denna ta fram sin arbetsplan för 2011. Fr.o.m. december kommer skolledningen vid SFI Stockholm att regelbundet träffa samtliga anordnare och följa upp arbetsplanerna.

SFI Stockholms verksamhetsplan inför det kommande året kommer att fokusera på de områden som Skolinspektionen anser behöver åtgärdas.

Vidtagna åtgärder i enlighet med Skolinspektionens påpekanden

Kommunen behöver säkerställa att samtliga anordnare fördjupar den kartläggning som görs på SFI-centrum. Vidare behöver denna kartläggning av de studerandes förutsättningar, behov och intressen i större utsträckning ligga till grund för planering och genomförande av undervisningen.

SFI-centrum, mottagningssektionen för stadens sfi, har vidareutvecklat den information skolorna erhåller från kartläggningen av de sökande för att på så sätt ge anordnarna ett bättre instrument för en mer individanpassad, behovsorienterad utbildning.

SFI-centrum planerar att från och med november 2010 ha ett närmare samarbete med anordnarna där varje enhet har direktkontakt med en av testpedagogerna och en av assistenterna på SFI-centrum. Återkommande besök hos anordnarna kommer att genomföras och då diskutera fördjupad kartläggning och information som är relevant för anordnarna att få från första intervju- och intestningstillfället.

Skolledningen på SFI Stockholm gör regelbundna besök ute på enheterna och följer vid dessa upp hur den fördjupade kartläggningen genomförs och hur den konkret får genomslag i undervisningen.

Competens Utbildning AB, som av Skolinspektionen fick påpekanden inom det här området, har påbörjat ett arbete med att implementera arbetet med meritportfölj enligt den modell som

Malmö Stad arbetat fram. SFI Söderort har påbörjat ett arbete kring olika lärstilar och ska utveckla arbetsmetoder som bättre möter de olika individernas förutsättningar, behov och intressen.

Kommunen behöver säkerställa att uppföljningen av den studerandes kunskapsutveckling och kommunikering av detta med den studerande förbättras.

Samtliga anordnare arbetar med att dokumentera de studerandes kunskapsutveckling och har utvecklingssamtal med de studerande. Huvudmannens/Stadens bedömning är att det redan pågår ett aktivt utvecklingsarbete av dokumentation och utvecklingssamtal. Anordnarna har en hög ambition när det gäller utvecklingssamtal men tillkännager samtidigt att det är svårt att genomföra samtalen med tillfredsställande kontinuitet p.g.a. stor omsättning av studerande.

Alla stadens ca 250 lärare har dessutom under perioden juni – oktober deltagit i ett heldagsseminarium kring test, bedömning och dokumentation på Nationellt centrum för svenska som andraspråk. Detta har varit mycket uppskattat och avslutas i oktober med en heldag för ledningspersonalen hos samtliga anordnare där en gemensam policy ska fastställas, liksom riktlinjer för det fortsatta utvecklingsarbetet.

De anordnare som av Skolinspektionen bedömdes behöva arbeta med detta område har alla arbetat med frågan. På SIFA (Stockhoms intensivsvenska för akademiker) får de studerande redan under introduktionen ett första individuellt samtal med den lärare man kommer att få som huvudlärare och det har även arbetats fram särskilda formulär som ska underlätta för lärarna att dokumentera språkutvecklingen och genomföra sammanhängande utvecklingssamtal. Dessutom har det tagits fram ett material för fördjupad kartläggning som följer den studerande från introduktionen genom hela utbildningen. På SFI Västerort har man utvecklat en ”elevprofil” som bygger på en djupare kartläggning och på SFI Söderort har man konkretiserat den individuella studieplanen. På Competens har en planeringsdag ägnats åt arbete kring uppföljning och fördjupning av den kartläggningen som görs på SFI-centrum.

Kommunen behöver säkerställa att samtliga studerande som har svårigheter med utbildningen erbjuds särskilt stöd.

Huvudmannen/Staden vill först understryka att det tack vare det stora antalet studerande finns en möjlighet att skapa homogena grupper vilket till viss del möjliggör att organisatoriskt erbjuda stöd på individnivå. Huvudmannen/Staden tillhandahåller anpassad sfi-utbildning för döva och hörselskadade, för blinda och synskadade, för traumaskadade och vid behov även enskild undervisning.

Vid de samtal ledningen för SFI Stockholm haft med anordnarna har det framkommit att det finns många möjligheter för de studerande att få stöd både under ordinarie studietid och utanför. Det finns separata grupper med olika inriktning för individer som behöver stöd i vissa enskilda färdigheter liksom möjlighet för individer att få extra genomgångar, valbara stationer, enskilda samtal.

Dialog förs mellan anordnare och kurator på SFI-centrum om individer med ”särskilda behov” har identifierats varpå en åtgärdsplan upprättas. Andra instanser är här också

inblandade, t.ex. handläggare på socialtjänsten eller arbetsförmedlingen liksom coacher på Jobbtorg för att söka bästa lösningen för individen.

En satsning görs under läsåret 2010/2011 med modersmåls lärare på studieväg 1 och studieväg 2 på de största språken. I Skolinspektionens rapport redovisas att SFI Västerort endast erbjuder modersmålsstöd på studieväg 1, vilket är en missuppfattning. Även studerande på studieväg 2 har erbjudits detta och i och med satsningen på modersmålsstöd från stadens sida har en markant ökning av stödet kunnat erbjudas de studerande.

Anordnarna har även sökt projektpengar från medlen för kvalitetshöjande insatser i samband med införandet av sfi-bonus för att kunna pröva ut och utvärdera arbetsätt och metoder för utveckling av individuellt stöd. Projekten redovisas i slutet av november.

Kommunen behöver säkerställa att sfi-studerande ges möjlighet till delaktighet och inflytande på uppläggning och utformning av utbildningen hos samtliga anordnare.

Elevdemokrati har visat sig vara svårt i den vanliga skolan och särskilt svårt inom vuxenutbildningen. För vuxna invandrare som ofta inte har hört talas om skoldemokrati är klassråd och elevdemokrati ofta något främmande. Huvudmannens/Stadens bedömning är att samtliga anordnare arbetar aktivt med att förbättra detta. På alla enheter har man i någon omfattning klassråd vars representanter träffas i något slags studeranderåd.

Även möjlighet och delaktighet på undervisningens utformning och upplägg är främmande för många av de studerande som förväntar sig att läraren ska bestämma vad som ska göras på lektionerna. Det krävs ett metodiskt arbete för att ”lära” in en mera aktiv inställning.

Huvudmannen/Staden anser dock det ytterst angeläget att fokusera på de påtalade bristerna i de studerandes möjlighet till inflytande i själva studiesituationen. I dialogerna med anordnare har staden tagit upp denna aspekt och påpekat vikten av att en fokusering inom detta område återfinns i de lokala arbetsplanerna. I SFI Stockholms verksamhetsplan för 2011 kommer ett åtagande att vara att planera aktiviteter för att belysa området och ge anordnarna stöd i utvecklingsarbetet.

De anordnare som av Skolinspektionen bedömdes behöva arbeta med detta område har alla arbetat med frågan. Kompetens har dels haft workshops med sina lärare kring former för planering tillsammans med de studerande, dels utvecklat sitt system med olika stationer som de studerande kan välja utifrån behov och förutsättningar. SFI Söderort har inlett ett aktivt arbete för att förbättra formerna för sina klassråd och SFI Västerort har utvecklat sina konkretiseringar av målen i kursplanen och för diskussioner med lärare och studerande om kursen och kursen uppläggning.

När skolinspektionen besökte SIFA riktades kritik mot att de studerande som inte deltog i särskilda sfx inte erbjöds en tillräckligt individualiserad utbildning. SIFA tar sedan juni enbart emot studerande inom sfx men har också börjat verksamhet med schemalagd skräddarsydd stödundervisning.

Kommunen behöver säkerställa att samtliga anordnare följer upp sfi-utbildningen, bland annat hur utbildningen individanpassas och de studerandes möjlighet till inflytande.

För att stödja anordnare i arbetet med att följa upp sfi-utbildningen har SFI Stockholm i år i samband med inlämnandet av kvalitetsredovisningen lagt upp arbetet på ett mer lärande sätt. Den inlämnade kvalitetsredovisningen ses som ett arbetsmaterial och är utgångspunkt för en dialog kring kvalitetsarbetet. Utifrån denna dialog får sedan anordnaren vid behov omarbete kvalitetsredovisningen och därefter ta fram sin arbetsplan. Fr.o.m. december kommer skolledningen vid SFI Stockholm att regelbundet träffa samtliga anordnare och följa upp hur arbetet med arbetsplanen och uppföljningsarbetet fortskrider.